

**ZARZĄDZENIE NR 25/2021
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
W KATOWICACH
z dnia 31 grudnia 2021 r.**

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Las Murckowski

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustanawia się na pięć lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody Las Murckowski, zwanego dalej „rezerwatem”, położonego na terenie gminy Katowice, w powiecie Katowice.

§ 2.

Zadania ochronne, o których mowa w §1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących zagrożeń zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 3.

Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Załączniki do zarządzenia Nr 25/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Las Murckowski.

Załącznik Nr 1.

Identyfikacja i ocena istniejących zagrożeń zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja istniejących zagrożeń zewnętrznych	Ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących zagrożeń zewnętrznych i ich skutków
1.	Przeobrażenie szaty roślinnej w wyniku: <ul style="list-style-type: none"> – dyspersji ruchu turystycznego, – wkraczania gatunków inwazyjnych, w tym rdestowca ostrokończystego oraz rdestowca pośredniego (<i>Reynoutria japonica</i>, <i>Reynoutria x bohemica</i>) 	Istotne	Utrzymanie drożności wyznaczonych w rezerwacie szlaków ruchu pieszego i rowerowego. Mechaniczne usuwanie gatunków z rodzaju rdestowiec.
2.	Zniszczenie ekosystemu leśnego na terenie rezerwatu i terenów sąsiednich w wyniku pożaru.	Średnio istotne	Bieżące utrzymanie drożności i sprawności drogi ppoż.

Załącznik Nr 2.

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Opis sposobów ochrony czynnej – rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego – Nadleśnictwo Katowice ¹	Rozmiar zadania ochronnego
1.	Bieżące utrzymanie drożności szlaków ruchu pieszego i rowerowego poprzez m. in. usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew do szerokości tras ruchu i pozostawienie pozyskanego w ten sposób drewna w granicach rezerwatu, do naturalnego rozkładu.	Wzdłuż wyznaczonych ² szlaków ruchu pieszego i rowerowego.	W zależności od potrzeb.
2.	Bieżące utrzymanie drożności i sprawności drogi ppoż poprzez: – m. in. usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew do szerokości drogi i pozostawienie pozyskanego w ten sposób drewna w granicach rezerwatu, do naturalnego rozkładu, – naprawa nawierzchni (zasypywanie kolein kamieniem naturalnym).	333a, 334a, 335a	W zależności od potrzeb.
3.	Koszenie/wyrywanie gatunków z rodzaju rdestowiec.	- rezerwat: 320c, - bliskie sąsiedztwo rezerwatu (320a; działki ewidencyjne: 132/42, 178/40, 138/27, 136/56)	2-3 krotnie w sezonie wegetacyjnym.

¹ Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Katowice na okres gospodarczy od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.

² Szlaki ruchu pieszego i rowerowego wyznaczono zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie wyznaczenia szlaków ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody „Las Murckowski”.

Uzasadnienie merytoryczne

do zarządzenia Nr 25/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Las Murckowski.

Rezerwat przyrody Las Murckowski utworzono w roku 1953 w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i społecznych fragmentu lasu mieszanego o cechach zespołu naturalnego.

Rezerwat ten nie ma planu ochrony ustanowionego przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska, zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W związku z tym, wykonywanie wszelkich działań na jego terenie jest możliwe na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, ustanawiającego zadania ochronne, zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody.

Sporządzając niniejszy dokument dokonano analizy zagrożeń dla rezerwatu oraz ustalono wobec nich następujące działania ochronne.

Rezerwat przyrody Las Murckowski położony jest w silnie zurbanizowanej części miasta Katowice. Ze względu na jego lokalizację jest intensywnie wykorzystywany przez mieszkańców Katowic do spędzania wolnego czasu w kontakcie z naturą oraz dla celów rekreacyjnych. Silna presja turystyczna ujawnia się w gęstej sieci ścieżek pieszych i rowerowych. Niezbędne jest zatem skoncentrowanie ruchu turystycznego i skupienie go do tras, którymi ruch ten nie powoduje zagrożenia dla środowiska przyrodniczego rezerwatu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach dopuścił ruch pieszy i rowerowy na terenie rezerwatu Zarządzeniem z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie wyznaczenia szlaków ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody „Las Murckowski”. Zaniechanie utrzymywania drożności wyznaczonych w rezerwacie szlaków ruchu pieszego i rowerowego, skutkuje jego niekontrolowaną dyspersją i w rezultacie negatywnym oddziaływaniem na substancję przyrodniczą tego obiektu. W wyniku niedrożności wyznaczonych tras ruchu poszerzane są obecne lub tworzone są nowe, „dzikie” ścieżki. Dlatego niezbędne jest podejmowanie bieżących działań związanych z utrzymaniem drożności przedmiotowych tras ruchu.

W 2017 r. stwierdzono w rezerwacie występowanie inwazyjnych dla flory polskiej gatunków rdestowca ostrokończystego oraz rdestowca pośredniego. Rdestowce stanowią poważne zagrożenie przyrodnicze dla rodzimej flory. Przez ich duże rozmiary i efektywne rozmnażanie wegetatywne skutecznie konkurują z innymi gatunkami, tworząc jednogatunkowe i zwarte fitocenozy. Ponadto zmieniają właściwości fizyko-chemiczne gleb i przyczyniają się do zmniejszenia bioróżnorodności fauny. Od 2018 r. systematycznie prowadzone były zabiegi zwalczania rośliny (2 krotne wykaszanie/wyrywanie w sezonie wegetacyjnym). Zabiegi obejmowały tylko naziemne części roślin, bez naruszania wierzchniej warstwy gleby. Skutecznie wstrzymały wzrost populacji rdestowca na terenie rezerwatu. W wielu miejscach na obrzeżach płatu zabiegi wsparły wzrost gatunków rodzimych, głównie klonu. W wyniku prowadzonych zabiegów mają szansę na rozwój oraz w dalszej perspektywie zacienienie siedliska i możliwe, oczekiwane stopniowe ograniczenie rozwoju rdestowca. W związku z tym konieczne jest kontynuowanie podejmowanych działań.

Gatunek ten stwierdzono również w sąsiedztwie rezerwatu, w szczególności na dobrze nasłonecznionych fragmentach gruntów od strony drogi krajowej nr 86. Pozostawienie rdestowca w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu, powodujące rozrastanie się jego kłączy i kwitnienie, nie daje perspektywy zupełnej eliminacji rdestowca z rezerwatu. W celu uzyskania pozytywnych efektów działań ochronnych konieczna jest ich kompleksowość. Zatem działania powinny być realizowane w każdym miejscu występowania rdestowca, również poza granicami rezerwatu, w jego ścisłym sąsiedztwie.

W celu ochrony drzewostanu rezerwatu oraz na terenach przyległych niezbędne jest utrzymywanie drożności i przejezdności jednej z dróg leśnych przechodzącej przez rezerwat,

pełniącej funkcję przeciwpożarową. W niniejszych zadaniach przewidziano możliwość wykonywania bieżących napraw i konserwacji drogi poprzez usuwanie konarów, gałęzi i przecięcie powalonych drzew do jej szerokości oraz naprawę nawierzchni (zasypywanie kolein kamieniem naturalnym). Drzewa pozyskane w ten sposób należy pozostawić w granicach rezerwatu, do naturalnego rozkładu.

Rezerwat przyrody Las Murckowski położony jest w większości wśród lasów własności Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa Katowice, dla którego Plan Urządzenia Lasu na lata 2020-2029, poddany został opiniowaniu w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.). W ramach tej procedury przeanalizowano potencjalne negatywne oddziaływanie na rezerwat w wyniku realizacji ww. Planu i nie stwierdzono zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rezerwatu.

Rezerwat podzielony jest na dwie enklawy drogą krajową nr 86. Północno-zachodnia enklawa oddzielona jest od drogi zalesionym pasem drogowym o średniej szerokości kilku metrów; południowo - wschodnia enklawa oddalona jest od drogi gurtem leśnym o szerokości kilkudziesięciu metrów pełniącym rolę buforu ograniczającego negatywne oddziaływanie drogi na rezerwat. Wzdłuż granic rezerwatu przebiegają drogi gminne i drogi leśne. Ich położenie przy rezerwacie może wiązać się z koniecznością wykonywania cięć związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego, co możliwe jest na podstawie art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Reasumując dla rezerwatu przyrody Las Murckowski nie zidentyfikowano, poza ujętymi w zarządzeniu innych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.

Niniejszym zarządzeniem całą powierzchnię rezerwatu objęto ochroną czynną. Nie wyznaczono zatem obszarów objętych ochroną ścisłą. Ochronę rezerwatu oparto na obserwacji wpływu turystyki na rezerwat, utrzymaniu drożności ścieżki przechodzącej przez teren rezerwatu i przejezdności drogi ppoż. oraz przywróceniu wartości przyrodniczych na terenie nielegalnego toru rowerowego. Ze względu na brak elementów istotnych krajobrazowo (zwarty drzewostan pozbawiony otwarc widokowych) nie wyznaczono w jego obrębie obszarów objętych ochroną krajobrazową.

Ochrona gatunków grzybów, roślin i zwierząt w rezerwacie, realizowana jest poprzez ochronę całego ekosystemu. Obecnie nie zachodzi na terenie rezerwatu konieczność prowadzenia innych działań z zakresu czynnej ochrony grzybów, roślin i zwierząt.

Zadania wyszczególnione w niniejszym zarządzeniu są uzasadnione realizacją celu ochrony rezerwatu określonego w zarządzeniu Ministra Leśnictwa z dnia 18 grudnia 1953 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr A-1, poz. 18, z późn. zm.).

Za prawidłowe wykonywanie zadań ujętych w Załączniku Nr 2 do zarządzenia:

- Lp. 1 i 2 - odpowiada Nadleśnictwo Katowice – w ramach sprawowanego zarządu nad terenem rezerwatu;
- Lp. 3 - odpowiadają właściciele/zarządcy działek oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach.